

Віра Бурназова,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії і методики навчання
мистецьких дисциплін Бердянського
державного
педагогічного університету

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Сьогодні реформування освітньої сфери увійшло в свою найактивнішу фазу і безпосередньо впливає на майбутнє мистецької освіти в Україні, яку без перебільшення можна назвати нашим національним надбанням.

За всі роки, відколи в Україні заговорили про освітні реформи, мистецька освіта не була окремим предметом уваги, в тому числі і на законодавчому рівні.

Біля десяти років знадобилося, щоб прийняти новий закон «Про вищу освіту», який на час його введення в дію у 2014 році був революційним. Таким він став і для мистецької освіти, оскільки саме в цьому законі вперше були прописані окремі норми, які декларують наявність спеціалізованих закладів вищої освіти культурологічного і мистецького спрямування та визначають деякі особливості їх роботи.

Сьогодні ми маємо вже схвалений Верховною Радою в другому читанні та в цілому Закон України «Про освіту» (№3491Д) [1]. За відповідний законопроект, метою якого є створення та запровадження дієвого механізму реалізації, охорони та захисту конституційного права людини на освіту, а також забезпечення законодавчих гарантій підвищення інвестиційної привабливості системи освіти, спрямованих на економічне зростання і культурний розвиток країни, проголосували 255 депутатів і який, як очікується, започаткує реалізацію масштабної освітньої реформи. Саме цей законопроект дозволяє нам говорити про унікальну можливість законодавчо закріпити умови функціонування мистецької освіти, яку норми в Законі визначають як *спеціалізований вид освіти, який має особливі умови реалізації, встановлює пов'язаність між собою її ланок, взаємозалежність рівнів і наступність її здобуття в процесі підготовки професійних митців.*

В Україні, як і світі загалом, сьогодні актуалізується роль мистецтв у загальній освіті, зростає значення порівняльних досліджень у цій сфері. Сучасний етап розвитку загальної мистецької освіти в країнах ЄС позначений процесами інтенсивного, динамічного становлення. Цей розвиток відбувається насамперед у площині освітньо-культурної політики. Окремі питання щодо розвитку цієї політики і розвитку змісту мистецької освіти в країнах ЄС розкриті у працях Л. Масол,

А. Вільчовської [2]. Саме системний аналіз сучасних європейських педагогічних тенденцій розвитку загальної мистецької освіти в європейському освітньому просторі дає можливість визначити основні. Так, з-поміж інших тенденцій політики країн ЄС у галузі загальної мистецької освіти, можна виокремити:

- залучення політиків, професійних медіа та широкої громадськості до діалогу (Франція, Німеччина);

- прийняття нової стратегії культурної політики, пріоритетним напрямком якої є розвиток загальної мистецької освіти, інтегрування національних культурних програм у шкільний освітній процес (Франція, Угорщина, Словенія та ін.);

- створення Міністерств національної спадщини (Угорщина), Національних асоціацій культурної спадщини (як наприклад, у Данії) та їх залучення до мистецько-культурної освіти учнів;

- політика активних порівняльних досліджень у сфері загальної мистецької освіти, посилення інтересу до інноваційних концепцій мистецько-культурної освіти, запозичення позитивного досвіду інших країн (усі країни ЄС, яскравий приклад – Німеччина);

- розроблення нових концепцій навчання мистецтвам, розвиток нової освітньої моделі, в якій мистецько-культурна освіта стає повноцінною складовою загальної освіти (Франція, Німеччина, Словаччина та ін.);

- інтегрування в зміст навчальних програм регіональних традицій та мистецьких процесів (країни Скандинавії, Словаччина, Угорщина та ін.);

- міжнародне партнерство на рівні шкіл, центрів мистецтв тощо (Німеччина, Польща).

Варто також акцентувати увагу на обов'язковій дошкільній мистецькій освіті. З огляду на те, що значна кількість (понад 80 %) дітей країн Європи перебувають у системі дошкільної освіти, а також на виняткову сприйнятливості дітей цієї вікової категорії до мистецтв, у багатьох країнах ЄС мистецька освіта розпочинається вже з дитячого садочка.

Уже розпочався процес подолання ізольованості шкільної мистецької освіти від мистецько-культурного життя суспільства, утвердження відкритості до усієї культурної спадщини людства, всіх сучасних мистецьких практик та культурних індустрій, починаючи від народних ремесел, фольклору і закінчуючи найновішими медіа-арт технологіями. Набуття учнями елементарної грамотності в кожному виді мистецтва починає розглядатись як опанування знань різних образних мов, різних засобів спілкування в умовах багатокультурного довкілля. Розвиток змісту таких мистецьких дисциплін, як «Візуальні мистецтва» та «Музика», пов'язані насамперед із значним впливом на дітей та молодь сучасної візуальної та музичної продукції.

Важливою тенденцією розвитку загальної мистецької освіти у країнах ЄС є інтегрування компонентів її змісту в зміст практично всіх традиційних «серйозних» дисциплін: суспільствознавчих, мов, фізики, математики тощо.

Таким чином, розгляд тенденцій розвитку загальної мистецької освіти у країнах Європейського Союзу дає підстави зробити висновок про усвідомлення політиками, педагогами, громадськістю цих країн важливості використання потенціалу мистецько-культурної освіти для збереження розвитку культурної спадщини людства в усьому її розмаїтті, а також для культурного розвитку й особистісного становлення учнівської молоді.

Певною мірою нам буде необхідно переосмислити роль і місце національної культурно-мистецької освіти як в освітній системі, так і в суспільстві загалом. Сьогодні розпочатий процес з розроблення стандартів вищої освіти, в тому числі й за спеціальностями галузі знань «Культура і мистецтво». Усі ці факти дають привід для певного оптимізму щодо подальшої долі культурно-мистецької освіти в Україні. Головне – не втратити цей унікальний шанс для змін, оскільки те, чого ми досягнемо сьогодні, визначатиме, якою буде культурно-мистецька освіта та наскільки професійним буде кадрове забезпечення сфери культури і мистецтва в найближчі десятиліття.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» (3491Д) – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58639.
2. Масол Л. М. Особливості впровадження програми «Мистецтво» в контексті науково-інтеграційної освіти / Л. М. Масол. – Початкова школа. – 2003. – №4. – С. 9 -12.
3. Отич О. М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: теоретичний та методичний аспекти: монографія / О. М. Отич; за наук. ред. І. А. Зязюна. – Чернівці : Зелена Буковина, 2009. – С. 356–376.
4. Щербініна О. М. Сучасні тенденції розвитку професійної музичної освіти / Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя / О. М. Щербініна. – Психолого-педагогічні науки. – 2015. – № 1 –с.70-72.
5. Черкасов В. Ф. Музично-педагогічна освіти України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору / В. Ф. Черкасов. – Актуальні питання сучасної музичної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.enpuir.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/5368/1/cherkasov.pdf>. – Назва з екрана